

Wpłynęło dnia...!
Załącznik...TT?leń¹ :

Str. 7

ZASTRZEŻONE

Egz. poj.

MINISTER SPRAW ZAGRANICZNYCH**Radosław Sikorski**Widział Kancelarii Tajnych
Referat edycji
Warszawa, dnia 13.09.2010 (p)
Wykony 10.20.10. egz. kopu
Data./® 2.09.10
DEWD.. 2-332/10**PILNE**

! Zał.

Nr - 2 dni M WW

Parafa: Min. H. Litwin //

Notatka informacyjna z wizyty w Polsce Ministra Spraw Zagranicznych Federacji Rosyjskiej, Siergieja Ławrowa.

Minister S. Ławrow przebywał w Warszawie w dniach 1-2 wrze zaproszenie. Głównym celem wizyty rosyjskiego gościa był jego udział] tegorocznej Narady Ambasadorów, dotyczącym stosunków polsko-rosyjskich oraz rosyjsko-unijnych. Kolejnymi punktami wizyty była rozmowa „w cztery oczy” pomiędzy Ministrami SZ obu krajów oraz lunch roboczy, podczas którego przeprowadziliśmy rozmowy plenarne. Wizyta zakończyła się konferencją prasową. Ponadto w ramach wizyty towarzyszyłem Min. Ławrowowi podczas ceremonii składania kwiatów na cmentarzu wojennym żołnierzy radzieckich przy ul. Żwirki i Wigury.

Wystąpienie Min. S. Ławrowa podczas Narady Ambasadorów

Minister S. Ławrow odniósł się do kwestii stosunków dwustronnych z Polską, stosunków Rosja - UE, Rosja - NATO oraz globalnej^ regionalnej sytuacji bezpieczeństwa. **Stosunki dwustronne z Polską.**

Min. S. Ławrow zwrócił uwagę na następujące elementy:

- zaproszenie do udziału w Naradzie Ambasadorów innego państwa Minister SZ FR przyjął po raz pierwszy, co symbolizuje znaczenie, jakie Moskwa przywiązuje do stosunków z Warszawą;
- Rosja chciałaby osiągnąć z Polską dobrosąsiedzkie i partnerskie relacje oparte na wzajemnym szacunku i równości;

Otrzymują:

B. Komorowski
G. Schetyna
B. Borusewicz
D. Tusk
B. Klich
B. Zdrojewski
T. Arabski
J. Michałowski
W. Bartoszewski
S. Koziej
A. Wielowieyska ./

*Zwona Wanda,
16/9/10 Sikorski*

R. Sikorski
J. Borkowski
M. Dowgielewicz
G. Bernatowicz
H. Litwin
J. Najder
J. Czubiński
C. Kozaczewski
J. Etkiewicz
G. Gawin
A. Harazim
A. Kobieracki
C. Król
P. Paszkowski
D. Łaska
J. Wiśniewski

Berylem: Ambasady "Moskwie, IX, SP RP
przy UE i NATO w Brukseli, 3^RP przy OB WE

SfiU-2:

DEWD-Z/ftlO ^nan

*u sico
Krym*

- Polska postrzegana jest przez Rosję jako jeden z kluczowych krajów UE i NATO, wpływający coraz silniej zwłaszcza na unijną politykę wobec Rosji i całego wschodu. Gdyby zatem obecna dobra dynamika stosunków dwustronnych utrzymywała się, a w szczególności nasilała, uruchamiając w pełni potencjał tych stosunkach, Rosja uznałaby za naturalne, że Polska pełni rolę „łącznika” (*interface*) pomiędzy wschodem a Unią;
- stosunki polsko-rosyjskie należy budować na prawdzie, dlatego w Rosji systematycznie odtajnia się materiały sprawy katyńskiej. Pozytywny wpływ w zdejmowaniu historycznego odium z wzajemnych relacji będą miały Centra Dialogu i Porozumienia, których powołanie w Polsce i Rosji ustalili premierzy obu państw;
- Rosja wysoko ocenia polskie zabiegi o włączenie do strefy Małego Ruchu Granicznego całego Okręgu Królewieckiego oraz nasze poparcie dla liberalizacji wizowej wobec Rosji;
- w polsko-rosyjskiej współpracy gospodarczej nie należy się kontentować dobrą dynamiką wymiany handlowej, lecz mocniej rozwijać współpracę inwestycyjną oraz kooperację produkcyjną i naukowo-technologiczną.

Modernizacja i stosunki z UE.

W tym kontekście Min. Ławrow zaakcentował następujące kwestie:

- dla Rosji priorytetem jest modernizacja, w tym ukierunkowanie gospodarki rosyjskiej na innowacyjność i wysokie technologie. W tym zakresie Rosja jest gotowa do bliskiej współpracy z unijnymi partnerami, w ramach Partnerstwa na rzecz Modernizacji. Sprzyjają temu współzależność UE i Rosji w wielu sferach i te same cywilizacyjne korzenie oraz wspólna historia;
- priorytetowe znaczenie dla FR w relacjach z UE ma zniesienie reżimu wizowego dla obywateli rosyjskich;
- projekt unijno-rosyjskiego Komitetu ds. Politycznych i Bezpieczeństwa, w razie jego realizacji, może stworzyć ważną platformę dialogu i współdecydowania o trudnych sprawach regionalnych;
- konieczne jest doprecyzowanie przez UE i wyjaśnienie szeregu zagadnień w obrębie Partnerstwa Wschodniego, o co strona rosyjska już niejednokrotnie prosiła KE. Niemniej jednak Rosja nie wyklucza realizacji wspólnych projektów w ramach PW, pod warunkiem, że będzie uczestniczyć w przygotowywaniu tych projektów od samego początku.

Sprawy globalne oraz kwestie bezpieczeństwa.

W tej dziedzinie S. Ławrow wskazał na następujące sprawy:

- Rosja jest nastawiona na szukanie rozwiązań istniejących problemów na gruncie deideologizacji, pragmatyzmu, wielo-wektorowości i niekonfrontacyjnej promocji narodowych interesów. Rosja opowiada się za multipolarną konfiguracją światową;
- obszar post-sowiecki próbuje się wpisać w proces integracji zachodzącej na szeroko pojętym obszarze euroatlantyckim. Jednak w procesie tym nie powinno się zmuszać państw WNP do wyboru pomiędzy współpracą z Rosją a współpracą z Zachodem, a tym samym ustawiać je w pozycji wzajemnego przeciwstawienia. Zawarowana w „mapie drogowej” stosunków unijno-rosyjskich zasada komplementarności procesów integracyjnych „na wschodzie i na zachodzie Europy” powinna być przestrzegana;
- Zdaniem Rosji, zasada „niepodzielności bezpieczeństwa” nie znajduje odzwierciedlenia w obecnej architekturze bezpieczeństwa na obszarze objętym regułami OB WE. Dlatego Rosja opowiada się za nadaniem powyższej zasadzie

charakteru prawnie wiążącego poprzez podpisanie Traktatu o Bezpieczeństwie Europejskim, na podstawie inicjatywy zgłoszonej przez Prezydenta D. Miedwiediewa.

Debata

W trakcie debaty Min. S. Ławrow odniósł się do następujących wątków, podniesionych w wypowiedziach polskich ambasadorów:

- 1) Problem modernizacji w Rosji;
- 2) Sprawy globalne;
- 3) Iran.

Min. Ławrow odnosząc się do problemu modernizacji Rosji stwierdził, iż sprowadza się on do przewyciężeniu wśród elit „mentalności węglowodorowej”. Zaakcentował przy tym, że władze rosyjskie są świadome, iż problem modernizacji jest nieredukowalny do spraw ekonomiczno-technologicznych.

Odnosząc się do sytuacji praw człowieka w Iranie S. Ławrow podkreślił, iż Rosja czuje się związana z Europą i hołduje wartościom europejskim. Naturalny sprzeciw w Rosji wzbudzają takie przypadki, jak chociażby wydawanie wyroków śmierci poprzez ukamienowanie. Mając świadomość cech barbarzyńskości tego typu zachowań, a zarazem zdając sobie sprawę ugruntowanej tradycji i zasad religijnych w świecie islamu, Rosja nie wierzy w możliwość przekonania Teheranu do podjęcia lub zaniechania określonych działań w drodze głośnych protestów i publicznej krytyki. Za skuteczniejszą w tym wypadku Moskwa uznaje dyplomację gabinetową.

Ustosunkowując się do polityki globalnej rosyjski Minister stwierdził, iż we współczesnym świecie dominuje tendencja policentryczna. W sposób naturalny procesowi temu ulegają także USA, które zarazem w dobie kryzysu pojmują, że moc amerykańskiej gospodarki stanowi podstawę ich globalnej pozycji i bezpieczeństwa. Dlatego Stany Zjednoczone pozostają najważniejszym światowym graczem - „pierwszym wśród równych”. Zdaniem S. Ławrowa, pierwszym praktycznym zwiastunem malejącej roli USA może być zbyt wczesne wycofanie się Amerykanów z Afganistanu.

Rozmowy dwustronne

Strategia rozwoju politycznego Rosji.

W odpowiedzi na moją dygresję, iż czas już dojrzał, aby Rosja ostatecznie opowiedziała się, czy chce przynależeć do świata demokracji, czy też wiązać się z reżymami autorytarnymi, min. Ławrow odparł, że Rosja na pewno nie będzie ewoluować w kierunku autokracji, ani też nie będzie się dystansować wobec Europy. Premier W. Putin lubi odwiedzać kraje wschodnie, ale bynajmniej nie poczuwa się, żeby przynależał do cywilizacji Wschodu. Równocześnie Rosja nie może naśladować* wzorca demokracji polskiej albo francuskiej, zwłaszcza teraz. Wynika to z faktu, że kiedy na początku lat 90. B. Jelcyn zachęcił władze guberni i republik autonomicznych, by brały tyle władzy, „ile zdołają udźwignąć”, spowodowało to „wychylenie wahadła” w stronę potencjalnej dezintegracji Rosji. Przywrócenie spistości FR dokonało się za rządów W. Putina, co jednak wymagało „określonego przechylenia wahadła w drugą stronę”. Aktualne władze rosyjskie są jednak świadome, że problemów Rosji nie rozwiąże się drogą dyktatury. Stąd się bierze obecny kurs tych władz na modernizację, która „nie sprowadza się do nanotechnologii, lecz oznacza również budowanie demokracji”.

Kalendarium kontaktów na wysokim szczeblu.

Min. Ławrow poinformował, że Prezydent D. Miedwiediew byłby zainteresowany dokonaniem wizyty w Polsce w najbliższym czasie. Wizyta ta stworzyłaby możliwość, oprócz rozmów, podpisania np. umowy o zwalczaniu zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego.

Gdyby w tym czasie zwołano kolejne posiedzenie polsko-rosyjskiego Forum Dialogu Obywatelskiego, obaj Prezydenci mogliby w nim uczestniczyć.

Uzgodniliśmy, że VI posiedzenie polsko-rosyjskiego Komitetu Strategii Współpracy, któremu współprzewodniczą obaj Ministrowie SZ, odbędzie się w Warszawie 27 października br. Prof. A.D. Rotfeld powiadomił, że do kolejnego spotkania Grupy do Spraw Trudnych dojdzie 4 października br. w Warszawie.

Sprawa katyńska.

Min. Ławrow zaproponował, aby dążyć do odpolitycznienia tej sprawy, co w przypadku strony polskiej miałyby polegać na rezygnacji z rządowego wsparcia dla indywidualnych skarg obywateli RP, kierowanych do TPCz w Strasburgu, oraz zawieszenia śledztwa prowadzonego przez IPN. W odpowiedzi zwróciłem uwagę na fakt, że skarżący obywatele polscy domagają się tego samego, co i rząd RP: rehabilitacji ofiar zbrodni katyńskiej oraz odtajnienia dokumentów związanych z tą zbrodnią. Z kolei IPN wszczął śledztwo w sprawie katyńskiej po tym, jak strona rosyjska zamknęła swoje śledztwo w tej sprawie oraz utajniła przedmiotowe dokumenty.

Min. Ławrow zgodził się z opinią polskiej delegacji, że kluczowe znaczenie dla rozwiązania sprawy katyńskiej ma doprowadzenie do formalnej rehabilitacji ofiar tej zbrodni oraz odtajnienie właściwych dokumentów i przekazanie ich Polsce. Ze zrozumieniem wysłuchał poglądu prof. A.D. Rotfelda, iż problem rehabilitacji mógłby być rozwiązany w trybie przyjęcia stosownej ustawy przez Dumę Państwową FR. Min. Ławrow poinformował też, że sprawa katyńska znajduje się pod bezpośrednim nadzorem Prez. D. Miedwiediewa. Proces odtajniania dokumentów postępuje. Ustosunkowując się do koncepcji powołania polsko-rosyjskiego Centrum Dialogu i Porozumienia, min. Ławrow zasugerował, ażeby w tej sprawie spotkali się w najbliższym czasie Ministrowie Kultury obu krajów.

Rosyjski gość zaakcentował również, że strona rosyjska nie robi *iunctim* pomiędzy zbrodnią katyńską a masowymi przypadkami zgonów czerwonoarmistów w polskich obozach jenieckich w okresie wojny polsko-bolszewickiej 1920 r.

Przyszłość Grupy do Spraw Trudnych.

Prof. Rotfeld przedstawił dylematy związane z faktycznym wyczerpaniem mandatu Grupy, zwłaszcza po spodziewanym powołaniu Centrum Dialogu i Porozumienia. Min. Ławrow zaproponował, żeby GST spełniała rolę ciała nadzorczego lub rady naukowej w odniesieniu do wspomnianego Centrum.

Upamiętnienie katastrofy smoleńskiej.

Rosyjski minister zaproponował, aby zharmonizować działania na rzecz godnego uczczenia ofiar katastrofy smoleńskiej w formie pomnika-memoriału, który zostałby odsłonięty w Smoleńsku w pierwszą rocznicę tej katastrofy. Kwestia ta mogłaby być ostatecznie uzgodniona podczas wizyty D. Miedwiediewa w Polsce. Rosyjski rozmówca zaznaczył, że strona rosyjska jest gotowa przekazać Polsce kolejną, znaczącą liczbę dokumentów dotyczących katastrofy.

Sprawa wyjazdu polskich archeologów do Smoleńska.

Min. Ławrow obiecał sprawdzić, dlaczego strona polska nie otrzymała dotychczas odpowiedzi na notę ambasady RP w Moskwie, informującą stronę rosyjską o gotowości grupy polskich specjalistów (w tym wypadku archeologów), by wyjechać do Smoleńska, w celu podjęcia na miejscu katastrofy prac wspomagających śledztwo.

Odnaczenia i nagrody.

Min. Ławrow poprosił o przyspieszenie procesu przyznawania zgody na otrzymanie rosyjskich odznaczeń, które miały być wręczone polskim kombatantom jeszcze wiosną br. z okazji 65. rocznicy zwycięstwa nad faszyzmem. Obiecałem monitować KPRP w tej sprawie. Rosyjski gość zwrócił też uwagę na fakt, że ubiegłoroczne dyplomy obu Ministrów SZ, przyznane B. Brylskiej oraz W. Jerofiejewowi, nie zostały dotychczas wręczone obojgu

laureatom. Istnieje też potrzeba ogłoszenia tegorocznych laureatów rzeczonych dyplomów. Możliwość wręczenia zaległych dyplomów oraz ogłoszenia nowych laureatów stwarzałoby spotkanie w ramach kolejnego posiedzenia Komitetu Strategii Współpracy.

Polsko-rosyjska umowa gazowa.

W kontekście przygotowywanej długoterminowej umowy polsko-rosyjskiej ws. dostarczania gazu z Rosji zwróciłem uwagę na potrzebę dostosowania tej umowy do wymogów unijnego Trzeciego Pakietu Energetycznego. Zapytałem o reakcję strony rosyjskiej na niedawny list komisarza G. Oettingera do Ministra S. Szmatko. Min. Ławrow obiecał elastyczne podejście strony rosyjskiej do problemu wprowadzenia powyższej umowy w życie.

Problematyka lotnicza.

Poinformowałem o gotowości LOT-u, żeby otworzyć połączenia m.in. do Jekatierynburga oraz Samary. Zwróciłem się o uwzględnienie wniosku polskiego przewoźnika, ażeby do Królewca mogły latać mniejsze niż dotychczas samoloty LOT-u. Poprosiłem o życzliwe podejście do zabiegów LOT-u o otwarcie nowych tras do Pekinu, Tokio i Hanoi, które przebiegałyby również przez terytorium FR. Min. Ławrow obiecał przekazać te sygnały właściwym czynnikom rosyjskim.

Obwód Królewiecki i Mały Ruch Graniczny.

Min. Ławrow z zadowoleniem odniósł się do koncepcji wystosowania przez polskich ministrów SZ i SWiA listu do partnerów z UE z prośbą o poparcie idei objęcia całego Obwodu Królewieckiego przywilejem MRG. Poinformował, że będzie nalegał na rosyjskiego ministra SW, ażeby ten przekonywał swoich odpowiedników w krajach członkowskich UE do poparcia owej idei. W tym kontekście zwróciłem uwagę na potrzebę oddziaływania na Litwinów, ażeby powrócili do swego początkowego stanowiska, wspierającego rzeczoną ideę. ***Projekt elektrowni nuklearnej w Obwodzie Królewieckim.***

Przypomniałem gotowość strony polskiej do długofalowego zakupu energii elektrycznej, która byłaby wytwarzana w planowanej elektrowni nuklearnej w OK. W odpowiedzi na zapytanie rosyjskiego gościa, czy Polska nie byłaby gotowa do zainwestowania w tę elektrownię, odpowiedziałem o naszej wstrzeźliwości w obliczu niedostatecznego - w polskim rozumieniu - zabezpieczenia w prawodawstwie rosyjskim praw akcjonariusza mniejszościowego, a takowym byłaby Polska w razie ewentualnego włączenia się w powyższą inwestycję. W odpowiedzi min. Ławrow obiecał zbadać sprawę statusu mniejszościowych akcjonariuszy w przypadku przedmiotowej inwestycji. Przytoczył przy tym przykład „Gazpromu”, który zakupił 50 % akcji białoruskich sieci przesyłu gazu, jednak władze RB skutecznie uniemożliwiają rosyjskiemu inwestorowi korzystanie z przysługujących stąd uprawnień.

Sprawa Collegium Albertinum.

Prof. A.D. Rotfeld poinformował o inicjatywie władz Uniwersytetu Gdańskiego o stworzeniu, we współpracy z królewieckim ośrodkiem uniwersyteckim, *Collegium Albertinum*, nawiązującego o dawnych tradycji akademickich. Min. Ławrow zasugerował, ażeby sprawa ta została podniesiona podczas przyszłej rozmowy obu Prezydentów. Zwróciłem uwagę na celowość wykorzystania w tym kontekście mechanizmów trójstronnej, polsko-rosyjsko-litewskiej współpracy transregionalnej, a także udogodnień stwarzanych przez Partnerstwo Wschodnie.

Partnerstwo Wschodnie.

Min. Ławrow powtórzył znane stanowisko rosyjskie, akcentując niedostateczną jasność niektórych zagadnień związanych z inicjatywą Partnerstwa, w tym z Grupą Przyjaciół PW, i wyraził oczekiwanie, że zagadnienia te zostaną wyjaśnione przez KE. Jednocześnie rosyjski gość podkreślił, że „w zasadzie” Rosja byłaby gotowa zaangażować się w realizację wybranych projektów PW.

Problematyka bezpieczeństwa.

Odnotowałem celowość dalszych konsultacji polsko-rosyjskich nt. bezpieczeństwa w duchu „demilitaryzacji” stosunków dwustronnych oraz budowy zaufania. W tym kontekście pozytywnie oceniłem niedawną wizytę szefa rosyjskiego Sztabu Generalnego, gen. N. Makarowa. Min. Ławrow zgodził się z moją argumentacją, akcentując, że wszelkie „nieprovokacyjne” działania w tej materii zostaną przychylnie odwzajemnione przez stronę rosyjską. Przypomniął także rosyjsko-amerykańską inicjatywę wspólnego dokumentu odnoszącego się do zagadnień nieprolifracji broni masowego rażenia (w jego opracowaniu po stronie rosyjskiej uczestniczyli I. Iwanow i prof. A. Dymkin, po stronie zaś amerykańskiej M. Albright oraz S. Talbott). Zaznaczył przy tym, że rozmowy ws. bezpieczeństwa i rozbrojenia w przestrzeni euroatlantyckiej powinny mieć charakter inkluzyjny, nie zaś apriorycznie wyłączający którekolwiek państwo.

Przypomniałem w związku z tym polsko-norweską inicjatywę dotyczącą eliminowania taktycznej broni nuklearnej, w tym rosyjskiej, z obszaru Europy, na co rosyjski rozmówca zareagował ironicznie, iż „Polakom zapewne zależy, ażeby broń ta została wywieziona i rozlokowana na Dalekim Wschodzie”.

Stosunki NA TO - Rosja.

W opinii prof. A.D. Rotfelda, w podejściu Rosji, a zwłaszcza rosyjskich kręgów wojskowych, do NATO kontynuacja dominuje nad zmianą. Strona rosyjska nadal ustosunkowuje się do Sojuszu w kategoriach zimnowojennej retoryki. Utrudnia to budowę zaufania pomiędzy Sojuszem a Rosją. Dlatego celowe byłoby odchodzenie przez Rosję od rzeczonyj retoryki. Min. Ławrow zakwestionował tę ocenę, twierdząc, że NATO nie tylko nie zaniechało polityki manifestowania siły, ale także próbuje kontynuować kurs na rozszerzanie na wschód. Te właśnie zachowania NATO powodują utrzymywanie się w Rosji nieufności w odniesieniu do Sojuszu.

Problematyka Sił Konwencjonalnych w Europie (CFE).

Zwróciłem uwagę, że kraje NATO gotowe są do kontynuowania dialogu z Rosją ws. reżymu CFE. W odpowiedzi min. Ławrow podkreślił, że Rosja sformułowała już gotowość omówienia „praktycznych działań” w zakresie rzeczonyj reżymu, wówczas jednak Zachód zaczął „domagać się od Rosji, aby wycofała swoje wojska z Abchazji, Osetii Płd. i Naddniestrza”. Niemniej jednak strona rosyjska nadal potwierdza gotowość do kontynuowania rozmów dotyczących CFE.

Wnioski:

- Zarówno sesja narady ambasadorskiej, w której uczestniczył S. Ławrow, jak również rozmowy dwustronne przebiegły w atmosferze rzeczowego i przyjaznego dialogu. Fakt udziału rosyjskiego Ministra SZ w przedmiotowej naradzie stanowi swego rodzaju ewenement i świadczy o niemałym już zaawansowaniu budowy partnerskich stosunków polsko-rosyjskich. Za powyższym przemawia także publiczne przyznanie przez stronę rosyjską, że Polska postrzegana jest przez Moskwę jako ważny kraj członkowski struktur integracji europejskiej i euroatlantyckiej, który może spełniać istotną rolę łącznika (*interface*) między UE a Rosją, przyczyniając się w zasadniczej mierze do wypracowania i wdrożenia modelu strategicznego partnerstwa unijno-rosyjskiego.
- Można zakładać, że powyższa rola Polski ugruntuje się w razie utrzymania aktualnej, ewolucyjnie narastającej, logiki rozwoju stosunków bilateralnych. Obecny etap ich rozwoju cechować się winien następującymi właściwościami:
 - w wymiarze **politycznym**, coraz silniejszym osadzaniem dialogu i współdziałania dwustronnego w kontekście unijnym, w celu potwierdzenia dynamicznej i konstruktywnej postawy Polski w ramach aktywności UE wobec Rosji;

- w dziedzinie **gospodarczej**, dalszym wzrostem wymiany handlowej i równoczesnym nasilaniem się współpracy inwestycyjnej oraz kooperacji produkcyjnej i naukowo-technologicznej;
- w zakresie **bezpieczeństwa**, kontynuowaniem dialogu dla większej przejrzystości i budowy zaufania oraz „demilitaryzacji” istoty stosunków dwustronnych (w tym zwłaszcza zaniechanie gróźb i oskarżeń o charakterze militarnym);
- w sferze **historycznej**, sfinalizowaniem sprawy katyńskiej w duchu moralno-politycznego zadośćuczynienia i pojednania, czego instytucjonalnym wyrazem będzie powołanie do życia dwustronnego Centrum Dialogu i Porozumienia.

